

VENTA

50 exemplars 1 pesseta

Un número solt
5 cèntims

ADMINISTRACIÓ

Carrer de Ponent, 1, 1.^a
(Bussó baix à la escala)Surte à llum puntualment
tots los divendres.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

SUSCRIPCIÓ

ESPANYA

Un trimestre 4 pessetas

EXTRANJER

Un trimestre 2 pessetas

LAS SUSCRIPCIONES
se pagan per adelantatLos pagos poden ferse
en sellos de 15 cèntims
ó en timbres
especials pera periòdichs

LO DRET MODERN INTERNACIONAL

Veridica situació
d' Europa civilisada;
si això es civilisació,
la més salvatge nació
pot protestar indignada.

ni donent les proves plenes,
 si no 'ls repartiu cinquenas,
 cap nat del mon os enten.
 Per xò jo la humanitat
 la comparo als llums; lo poeta
 es un fanal apagat,
 ó quant més una exacta
 que encara fa més fredar.
 Es quinque l' industrial;
 lo trampós, això de vent;
 lo clero, cri pasqual;
 y 'l que cobra a fut event,
 es lo lum municipal.
 Es una llaneta d' escola
 lo pobre treballador,
 que s' afanya, s' atabala,
 fa tuf, crema oli y exhala
 suspirs lo ble del seu cor.
 Y lo rich escandalat
 que té cotxe y gasta fum
 sent de tothom festejat,
 es lum d' electricitat
 que apaga totes las llums.
 La lum de totes meneres
 es plata y or, os soch franco;
 ne tinc proves verídicas:
 per llegir billets de banch
 ó quant més una exacta.
 Per cobra 'l cego, la vista
 no necessita per res;
 més llest que no cap cambista
 trincant las passas revista
 y sab si es ho ó si no ho es.
 Al més tosto que li falta
 la lum de la inteligencia
 pel diné 'l cervell esalta,
 y crida 'l mot y 'l cost salta
 y 'l gestic la reverencia.
 Ja ho sabe, carism factor;
 lo diné es la lum; aixis
 no vulgas may la foscory;
 solament mentien l' or
 un pot veure que es felta.
 Jo en tant no vegi cinquenas
 y durns de totes menas
 com rodolan pel carrer
 y de mas buxacos plenas
 sentiran 'l desich fatiguer,
 de la nostra societat,
 per més que siga exacta.
 Dir lum del Progrés sagrat,
 ne diu la fonsquetat,
 ja que per mi hi falta lum.

JOSEPH M. COBOLERA

A conseqüència del giro que ha prés lo procés dels lliurepensadors de Maigrat, tenim de advertir a nostres llegidors que la setmana entrant donarem per tancada la subscripció oberta a son favor, publicant lo restant de la llista.
 Ab això, qui vulgui ajudarlos als perjudicats y gastos que han tingut, que si be no son molt crescuts gracias al sobreseïment tampoch son tan petits que no mereixin ajuda, té de temer fins dimecres de la setmana vinent pera figurar en la subscripció.

Ja està arreglada archisatisfactoriament tota la qüestió de Marruecos.

Los presoners han sigut tornats, se 'ls hi donaran d' aquí a un parell de cents anys uns quants savos morunos, se farà una mica de patriotisme a Tànger tirant quatre canonades en honor d' Espanya, se rentarà ab aygua fenicada la bandera espanyola que enllardaren ab *man-tega marroquina* aquells potiners descendents de Mahoma, y la honra nacional tornarà a quedar tan nova, neta y planxada com si sortís de la botiga abont ne venen.

No sentiu satisfet nostre orgull d' espanyols al considerar la gran victòria que acabem de obtenir sobre l' *infel marroquí*!

Lo que si dich ben clà y net
 font d' amor patrio, que xò aquest honor... y un quarto
 nos donaran miij llonguet.

Continúan per Barcelona y gran part de Catalunya, las captas, subscripcions, beneficis y tota mena d' actes pera arbitrar recursos a favor de Puigcerdós.

Y continúa 'l govern, obligat en primer lloch á acudir en auxili d' un poble continuament amenassat de desapareixe del mapa, no bellugant ni fent res per aliviar situació tan desesperada.

En tant las esclertes del terreno van obrintse més y més cada dia en aquell poble, los vapors sulfurosos y la escalfor que 'n surt d' ellas au-

ments per instants, los sorolls subterranis se multiplican tot sovint, y no fora estrany que abans d' acabar de reunir los recursos pera aixecar lo Puigcerdós nou, los ja tot inútil per haver desaparecut lo vell ab tots sos habitants de la superficie de la terra.

A qualsevol cosa se 'n diu ara una societat civilizada y un paternal govern, quan veyem que sols al efors individual està conhat avuy la salvació de tot un poble.

En la qüestió de Marruecos tot ha sigut venturós pel govern espanyol.

Tant, que en la cerimonia extraordinaria imperial celebrada a Tànger pera rebre nostre embaixador, l' emperador del Marroch fins va scribar a dir que 'l poble espanyol y 'l poble marroquí eran germans.

No rebentan de satisfacció al saberho?

Lo sultan nos ha declarat bárbaros de primera classe sens que poguessem queixarnos ni entaular reclamacions.

Y encara dirán que no es excelentissima la diplomacia *marrueca*!

Per la qüestió del Marroch s' han dit deu mil pestes varios directors de diaris de Madrid, acabant per desaharse... a la fonda.

Ara comprench per qué 'l sultan africà deya que 'ls espanyols som germans dels seus súbdits.

No deu haver conegut d' Espanya més que certa gent *ilustrada*.

S' han tingut de declarar en huelga los obrers de la fundició de ferro de Solá, Romani y C.^a, del harrí d' Hostafrañch, per no voler sufrir los maltractes del director de la fundició.

Y ab tal motiu diu *El Noticiero de Sans* que ja las autoritats tenen coneixement del fet.

Que es com vindre a dir: Ja no més falta que portin a la presó uns quants huelguistas pera quedar garantizada la *llibertat* del treball.

Que es a lo que tiran sempre las autoritats en qüestions de huelgas.

Es cosa que casi distreu de fastich lo veure ab la *fraternitat* que 'ls partits republicans de Espanya s' estan uns ab altres tirans los plats al cap.

Que 'ls progressistas y 'ls federals no poguessin fer ali ab los possibilistas per ser aquestos un dels més bons puntals del govern de la monarquia borbónica, se compren. Pero que 'ls que tenen l' enemich comú a combatre y creyent que sols per la Revolució se 'l pot vence s' entretingan en lluytas intestinas per si son verdas ó si son maduras las opinions dels seus jefes, la veritat, es una cosa que no 'ls dona honra ni profit, y sols proba lo que farian al poder si ara a la oposició ja s' entenen d' aquest modo.

Y després encara s' estranyarán de que 'ls obrers s' apartin de la política pera treballar per compte propi.

(Está tan ferma la *coalició* republicana!)

La diplomacia espanyola ha tingut un conflicte ab la portuguesa.

A la iglesia católica de Tànger se cantava dilluns un *gori-gori* per l' ànima d' un princep de Portugal que acaba de morirse, y per sobre a qui tocava l' síni de preferencia en aquella cerimonia, van enredarse en diplomacias los representants d' Espanya y de Portugal, acabant per formular cada un la seva protesta y enviarla a sos respectius governs.

Tot allí estava en caràcter: La diplomacia disputant dintre una iglesia católica y en país de bárbaros.

Armonias providencials.

Llegeixo en *El Noticiero Universal* del dimars:

Han llegido a esta capital, procedentes de París, catorce obreros de la comisión pensionada por el Ayuntamiento de Barcelona para estudiar la Exposición Universal.

(Bot! Arriban per seccions y a la callada)

Vamos, será que volen evitar *ovaciones*, en las que podría partir sa excesiva *modestia*.

O be que ha entrat la descomposició entre ells, per no voler los uns carregab ab los neuters de la *popularitat* dels altres.

En un poble de Fransa s' ha declarat en huelga lo cos electoral, pretextant que no se havia presentat cap candidat serio a qui votar.

A Espanya si que això no pot succehirhi may.

Aquí ja sabem que las eleccions no son més que una broma.

Y de consegüent no hi haurá may qui pretinga que 'ls candidats se presentin serios.

Solemne fou la inauguració del Centre Democràtic de Ripollet, al que assistirem invitats per la Junta del mateix.

Lo poble en massa pot dirse que 's reuni en l' espanyés saló del Centre, escoltant ab entusiasme a tots los oradors, entre 'ls que hi havia lo conegut y consegüent democrata Palet de Rubí, que tant odian los clericals de Catalunya per sa brillant campanya contra 'ls carducans en la darrera guerra civil.

Nostre director parla també allí definint lo que entent per llibertat, atacant totes las religions positives per immorals, é indohint al auditori al estudi de la qüestió social, per ser en ella abont té d' anarse a buscar la resolució del problema de la llibertat humana en totes sas manifestacions.

Un terceto del popular coro *La Trompeta*, acompanyat per son director lo Sr. Durán, feu també las delicias de la concurrencia alternant ab una orquesta que tocava La Marsellesa, Himnes de Garibaldi y de Riego y altres per l' estil.

La festa acabá prop las set del vespre deixant a tothom satisfet y ab ganas de tornarhi.

Lo fabricant Cassanyas, de Terrasa, feu treballar a preu fet la setmana passada a varias treballadoras de la seva fàbrica, baix prestat de que li convenia la feyna; y veyent que escarriantse treballant havian tret en cinch dias uns 8 rals més que lo que l' yan abans, las digué que quedavan despatadas punt en blanch si cada setmana no li feyan aquella mateixa feyna, pero ab lo jornal antich.

No es mal succell lo tal Cassanyas pera explotar carn humana!

Més no 's queixi si algú hi
 li donen un que senti,
 porque a tota tirania
 li arriba 'l seu Sant Martí.

Havém rebut una atenta comunicació del casino de la coalició republicana de Terrasa invitantnos a la inauguració d' un nou local pel diumenje próxim.

Agrahim la deferencia, per més que las nostras ocupacions nos impideixin l' assistirhi.

Han comensat ja a circular los nous sellos de correus ab lo busto d' Alfonso XIII.

Y no vull dir res de lo que sa vista m' inspira.

Qui 's fica ab criaturas...

A nosaltres nos agrada combatre a un contrari, pero 'reïra de Deu! que 's defensi.

Y per lo vist *El Obrero*, que 'ns coneix lo génit, s' ha proposat ternos callar... cul'pante més en sas *defensas* que en nostras acusacions. Allá 'n va la proba:

Avuy la quinze dias, contestant nosaltres a una afirmació seva en que deya « que 'ls obrers enviats a París per l' Ajuntament de Barcelona, tots cran antichs treballadors é inteligents en lo que representavan, » li diguerem, entre moltes altres cosas, que 'l cap de colla de la comissió, en Pamies, lo propi director de *El Obrero*, que hi anava com a *mestre d' escola* « a los ritvots acadèmics, NO SABIA ESCRIBRE AL DICTAT, jugenthi vinticinch duros contra un ral a que aquest *mestre* « no escriuria cent paraulas, que nosaltres li dictaríam, sens cometre disbarats gramaticals. »

(Y saben qué ha contestat? Escolhin:

No hemos tenido nunca la pretensión de escribir bien; pero si tenemos la de no haber herido jamás el sentimiento público con desvergüenzas y palabras gordas que no dicen nada.

De modo que, fent l' espavilat, ve a dir *El Obrero*, que es un desvergonyiment y son paraulas que no diuben res (2) l' afirmar que son director, que va a París com a representant dels mestres d' escola de Barcelona, no sab escriure al dictat, porque... no ha tingut may la pretensió d' escriure be.

Donchs que signifiquen los dos títols acadèmichs que tant remenava El Obrero contestant à El Diluvio? Qu'è allò de la intelligència en lo que representavan aquestos comissionats, quan lo representant dels mestres confessava que no sab escriure?

Y tant y tant fuig d'estudi vergonyosament El Obrero en aquest assumpto y en una aclaració que li demanavam en lo mateix número respecte à una mamarratxada ab pretensions de sludrinos à nosaltres, que no podem menos de dirli:

—No corris tan desesperadament fugint de la polèmica. Ficat la llengua allí ahont te correspon parlar de la classe obrera, y t' deixarem estar tranquil.

PUIGCERCOS!

POBRIA LLÈGIDA EN APLAÏDO, PER SON AUTOR EN LA VETLELLA QUE A MENESTI DE PUIGCERCOS CELEBRA LA SOCIETAT CORAL GRACIENSO

SAMICHS DE LA AUDIADA LA NIT DEL DISSABTE 25 DE SETEMBRE DE 1890

Per misteriosa correnta torrdneax que als homes sabís deus admiraits, mes no confosa, porque la ciencia clara analisa tot cas extrany:

frontilla un poble, perill mostrante de fonda prompte tot arrossant los fills que nian dins de sas cases, que no abandonan sols per esglay:

No l'abandonan, porque deixarne las parets pobres que han escoltat sempre amistosas, totes las penas, las alegrias y tot travall:

propri del pobre que tan sola conta per fora la vila que l'sant treballi, lo cortrosseja deixat per sempre lo fiach que creix veu d'any en any l'infant que sument, ab sas caricias, de la familia la dita gran.

Quents recorts guarda la llar del pobre! prou si parlans paraes y evansa, historias llargas relectivas, historias plenas de plox y afanya:

afanya que entranyan recorts que matan recorts que fonda ratlla han marcat en lo moreno rostre de l'home que de a ha casa n'è cepita.

No costa treure que tan sola conta per fora la vila que l'sant treballi, lo cortrosseja deixat per sempre lo fiach que creix veu d'any en any l'infant que sument, ab sas caricias, de la familia la dita gran.

No a mor l'auella que l'siu li prenen en mit gèlia, per no trobar 'sont regardarne los fills que cria amorosa, sent son goig gran!

Qu'extrany que l'home, que això no ignora, sabent que fura ja de sa llar la mort l'espera, com l'auelleta, per no trobar 'sont abrigar, ne preferir mori ab sa pena,

com l'eura al roure fort abrossat als murs de pedra que l'han vist neixer, puig no deixant, podrà trobar al menys, sa tomba, enire las runas de la que un dia fou son casal!

No extrany que un poble que tranquil jeya entre montanyas, com vira en camp mitj amagada per sa modestia, de sobre 's vagia en perill gran de que la terra sencer l'arrestri à las entranyas de lo ignorat!

No es aquest poble de Catalunya? Ab las que hi nian no som iguals! Donchs jura y llegit es que, sfanyos salvem als pobres ab cor lial!

Si la veu trista, que amparo ania, no es escoltada per qui escoltar deu sempre prompte la veu del pobre que sumis paga ab prou penars, a qui per pago de la tel paga paga ab disgustos y desencans,

motiu redoble tenim nosaltres pera ajuntarnos y probar clar que l'pobre poble uniat sas forsas, ja 's basta y sobra per amparar, tal com predica la ley divina que diu ben clara:—Tots sou germans!

LUIS MILLÉ

Lo rector de Malgrat es dels que no volen esmenarse, y de consegüent dels que no mereixen perdó.

Acaba de sufrir la gran derrota per sa intemperancia en la qüestió d' un enterro civil, y avuy dona la casualitat d' estar bastant malalta precisament la viuda d' aquell mateix que, disputant l' enterro de son cos, lo rector promogué lo procès que acaba de tancar-se.

Donchs à pesar de que la viuda del lliurepensador Pla Salarich no ha demanat ni vol per res las feynas del rector, aquest, ajudat per una tal Mandorra, coneguda per bandarra de sagristia y pels favors que ha fet à molts capellans, intenta farse dins la casa de la malalta, forsar sa voluntat, y obligarla, tal volta ab amenassas de las penas d' una altra vida y valentse de son deplorable estat ocasionat per la malaltia, à ferli fer lo que en lliberat y ple coneixement may consentiria.

Y consti que dihèm això autorisats per la mateix familia de la malalta, y sapiga y entenga 'l rector de Malgrat que si en un moment de sorpresa logrés farse à la casa per la porta, no fora extrany que n sortís per la finestra sens valdreli oracions, sancristos, hostias consagrada y ab amenassas, ni tampoch la ridiculesa de dir que li donaria auto 'l jutje pera entrarhi.

Ara ja està avisat.

Y atreveixis si gosa.

Anavan lo secretari del Ajuntament de Cardona y 'l mossaga Mas demanant diners de porta en porta per regalar una corona de plata à la mare de Deu del Miracle, quan entraren à la casa d' un sabater, dihent al amo: —Tindrà la devoció de fer caritat per la corona del Miracle?

—Sí, senyors,—contestà 'l sabater, que per lo que seguex res tenia de sabbatassas;—tinch devoció per un pobre faltat de recursos ó ab moltas necessitats, per un invalid del treball ó per un que ho tinga de menester; pero à la imatge del Miracle si no té corona li poden posar una cassola.

Lo mossaga Mas y 'l carcunda secretari entraren corren.

Fa poch morí un reverent à Valls, y en sa enfermetat no volgué veure à cap de sos germans ni à ningú de sa familia, ni al morir los deixà res de valor de lo que tenia, à pesar de ésser tots molt pobres y de que may havian estat reunits.

Per tindre bona sentiment no hi ha com los reverents, porque del modo que viuen de la familia se 'n riuen.

Un carcunda del Clot s'avení à pagar certs danys causats per la seva dona à una botiga del carrer Major abocant petroli à un sach de patates.

Pero vetaquí que 'l rector agxia 'l carca pel seu compte y l' induheix à falter à la paraula y à no abonar res, armantse un escàndol de mil reverents entre 'l perjudicat y 'l carcunda Teodoro.

Es que es prou del modo que compleixen sa missió de pau aquests ruchs negres: quan no poden moure guerra ells la portan à las casas per medi dels altres.

Si tals homes van al cel, no será mal cau de rahons la cort celestial.

Lo rector de Carinyena ha fet un sermó à sos feligrues, dientlos que 's deixessin de ciencias ni sulfats de coure pera salvar las vinyas, porque no hi havia més remey que la fe catòlica pera donar bones cullitas.

Es això molt natural. Com ell, creant la fe, cull ab abundancia de la vinya de la llana, aconsella igual procediment à sos feligrues.

La diferencia sols està en que 'l moltons catòlics no tenen remat pera explotar, com lo rector.

Per això es que aquí s' hi veu que 'l rector es dels entons; y respecte als feligrues... l' animal es qui se 'l creu.

FABULETA

Una vegada un manobres va robà ' un moshó d' una obra; ho va veure 'l seu patró y 'l feu fica' à la presó.

Més tart aquest va quebrar y misis duros va estar robant lo fruyt dels subers dels pobres treballadors; y ara encarrinat als obrers se paseja pels carrers.

Això vol dir, lector, que 'l jornaler que de miseria 's mor, si pren un pa lo pover prex; mentres que à ne 'l burdege que rich vol ser y robant à tothom al fi s' ho fa no li fan res.

PICIO ADAN Y C.

EPIGRAMAS

Un pamiata, molt deshora à casa una danta ana; y al se' al pamiata pregunta: —Vid li bing de tocar, senyora!— Y ella danti un rigido' que d' entre un album tregué, al moment li respongué: —Per ara biquim això

Font muscos y armplesias, ensava 'l jóve Barrera de sa promesa al darrer tot fentli salutaris. Y ella:—Ves al botanar,— digué ab paraules melioses, —ja saba que à mi aquestas cosas m' agradan més per davant.

En un concurs d' animals, un alcaide, home molt corro, per guanyar presentà un burro de formes molt colosais.

Y no fou la prova en balde; purg ab bon tino 'l jurat, otorga que fos premiat lo burro del senyo' alcaide.

'l óptic senyor Baltasar pretent la filla del Eras, mes ella sol protestar dihent que no 's vol casar ab ningú que fassi ulleras.

ANTONYE DEL CORRAL

ABORIAS

XARADA

—Que terra ha tan dos prima!— esclama una castella contemplant à un tres, que estava à vora d' un riu total.

MARÍA TULLS ALGÜÉ

TRENCA CLOSCAS

LOLA DE FORDAS

MARTORELL

Combinar aquestas lletres que doungin lo nom de dos pobles catalans.

PENNA.

LOGOGRIFO NUMÉRIC

- 6 vocal
3 a part del cos huma
5 2 una moneda
8 6 7 8 poble catalá
1 2 4 5 un animal
3 2 1 2 6 nom d' home
1 2 3 4 5 8 en las cases n' hi ha
1 2 3 4 5 7 8 poble de la provincia de Tarragona
1 2 3 4 2 renech de beato
1 2 3 6 2 nom de dona
2 4 5 6 mes del any
3 2 5 8 id. id.
8 6 8 un número
3 6 nota musical
3 consonant

LUIS SALVADÓ

GEROGLIFICH

X

1 1

CRIT

APPARENT FOUNDE

SOLUCIONS

À LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA.—Culpa.
AMAGADA.—Sombra. Ambrós. Bromas.
GEROGLIFICH.—Per grasson los capellans.

The «La Academia» Ronda de la Universidad, 6, Barcelona.

LA REVOLUCIÓ

POEMA EN TRES CANTS original de J. Lluana é ilustrat per Moliné. Preu DOS rals.

DE SALLENTE À IGUALADA Y VICE-VERSA

Viatje misteriós d' un rector y una donella ilustrat ab profusió de caricaturas 16 planas UN RAL 16 planas

EN PREPARACIÓ

Almanach de La Tramontana

pera l' any 1890